

UČITELJSKI TOVARIŠ.

Glasilo

„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Izdavatelj in urednik:

Andrej Zumer,

nadučitelj in e. kr. okrajni šolski nadzornik.

Št. 5.

Ljubljana, 1. sušca 1893.

XXXIII. leto.

Vsebina. L.: † Blaž Hrovath. — M. J.: Ljudsko šolstvo v Avstriji 1890/91. I. — J. Kotzmuth: O šolski higijeni. — J. Petkovšek: Prirodopisni paracetni običaji. — Književnost. — Društveni vestnik. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva.

† Blaž Hrovath.

Neizprosna smrt nam je te dni vzela jednega najbolj znanih naših šolnikov, prezaslužnega gospoda šolskega svetnika Blaža Hrovatha, e. kr. ravnatelja moškemu in ženskemu učiteljišču, kakor tudi obema vadnicama v Ljubljani — moža, ki je odgojil v zadnjih dvajsetih letih do malega ves sedanji učiteljski rod na Kranjskem in mnogo dragih nam tovarišev v sosedni slovenski Štajerski.

Ranjki šolski svetnik Hrovath je bil porojen leta 1832. v Žétalah, ležečih ob štajersko-hrvaški meji v Rogoškem okraju. Dopršivši (l. 1853.) gimnazijo v Mariboru in vseučiliške nauke na Dunaji je prišel Hrovath jeseni leta 1858. za suplenta na veliko gimnazijo v Ljubljani, kjer je poučeval grški, slovenski in latinski jezik v nižjih razredih. Jeseni l. 1865. je bil imenovan za pravega gimnazijalnega učitelja v Kranji, in l. 1868. potem, ko je bil pri Miklošiči svojo učno usposobljenost po-

polnil s preskušnjo iz slovenščine, za pravega gimnazijalnega učitelja v Celji, od koder se je jeseni l. 1869. povrnil za profesorja na veliko gimnazijo v Ljubljani. Toda že dné 2. septembra 1870. leta je bil imenovan za ravnatelja novoosnovanemu učiteljišču v Ljubljani, kateri zavod, združen pozneje z ženskim učiteljiščem, je spretno in modro vodil do svoje prerane in nepričakovane smrti. Poleg svojega ravnateljstva je bil ves čas tudi najprej podnačelnik, zaduja leta pa načelnik e. kr. izpraševalne komisije za ljudske in meščanske šole in vrhu tega več let e. kr. okrajni šolski nadzornik za ljubljanski, oziroma za kočevski okraj.

Hrovath je prevzel vodstvo tistih dveh zavodov, ki imata nálog naši deželi vzgajati učiteljski rod, ob jako burnih časih, ko se je o novoosnovani ljudski šoli in o državnem in deželnem šolskem zakonu na Kranjskem med političnimi strankami bil

ljut boj. A dasi se je Hrovath z vso odločnostjo oklenil novih razmer, vendar se je v svojem težavnem položaji vedel tako mirno in modro, nepristransko in pravico-ljubno, da so ga jako čislala vsa šolska in cerkvena oblastva, ter visoko spošto-vale vse politične in narodne stranke v naši deželi. V stročnem zakonu in prijetnih gmotnih razmerah živeč, priden, do skrajnosti vesten in natančen, je imel vedno in vselej pred očmi samo dolžnosti svojega odgovornosti polnega službenega poklica ter se je ogibal vsega javnega, hrupnega življenja. Pisarna, šola in rodbina — to je bilo njegovo tvorišče, na katero je ome-jil svoje neumorno delovanje zadnjih dva-

indvajset let. Svojim učiteljskim gojencem skrben oče in moder svetovalec, svojemu učiteljskemu zboru odkritosrčen prijatelj in dober tovariš, človek plemenitega sreča, do-bra duša in v vsakem oziru rahla in harmo-nična natura, v burnih in težavnih časih pravi mož na pravem mestu, je širil okoli sebe dobrodejen mir, da ga je moral čislati vsak, kdor je prišel z njim v ožjo dotiko. Svoje plemenito mišljenje je razodeval zlasti tudi s tem, da se je jako vestno brigal za svoje nekdanje gojence, katerih se je rad spom-njal še čez dolga leta ter se srčno ve-selil, če so se v praktičnem življenji vrlo nosili. Zatorej tudi mi temu vrlemu možu ohranimo blag in trajen spomin! L.

Ljudsko šolstvo v Avstriji 1890/91. l.

Dežela	Otrok brez pouka telesno ali duševno		Kazni radi nemarnega obiskovanja		Štev. učiteljev	Troški za ljud. šolstvo v glid.
	nesposobnih	sposobnih	zapor 1 dan in več	denarnih		
Avstrija pod Anizo	1176	185	1773	4033	6215	6.263.022
Avstrija nad Anizo	451	—	187	1088	1228	1.011.546
Salcburško	249	26	21	288	311	251.644
Tirolsko	611	743	35	414	2482	77.463
Vorarlbersko	84	—	15	390	330	135.344
Štajersko	4123	3958	69	—	1922	1.436.797
Koroško	834	303	70	—	668	414.713
Kranjsko	818	7877	57	—	556	313.839
Trst	—	—	—	—	286	339.074
Goriško	1258	2002	887	486	335	245.898
Istra	1071	17.392	—	324	324	195.472
Dalmacija	655	3358	77	396	390	337.517
Češko	4759	2466	11.421	13.779	14.259	11.625.440
Moravsko	2259	799	1699	2935	5013	3.629.565
Šlezija	698	783	182	202	934	644.427
Galicija	3847	345.166	3796	15.093	5677	2.426.618
Bukovina	1498	36.420	709	2565	471	186.509